

SUKELLUSKOHTENA HÖYRYLAIVA BOLHEIM

(Seppo Salonen, tapahtunut joskus vuosia sitten)

Veden pinta on tyven. Aurinko paistaa ohuen pilviharson läpi. Horisontissa näkyy kaksi laivaa, jotka tulevat pohjoisesta ja ovat matkalla etelään. Porilaisen sukellustukialus Octopusin perävana kiemurtelee kuin käärmä. Se ei johdu siitä, että ohjauksessa olisi jotain vikaa, vaan minusta, laittaessani samanaikaisesti navigaattoriin tämänkertaisen etsintämme kohteen oletettua sijaintia. Olemme etsimässä s/s Bolheimia. Saksalaista rahtilaivaa, jonka venäläinen sukellusvene upotti tykkitulella 10.12.1939.

Tiedot on nyt syötetty navigaattoriin ja Octopus kulkee jälleen suhteellisen suoraa reittiä. Olli ja Jyrki häääävät eväittänsä kanssa pöydän ääressä. Säpin majakka hohtaa kirkkaan valkoisena takaa vasemmalla. Höyryävä kahvimuki ojennetaan minulle. Hylky sijaitsee kaukana avomerellä ja ajoaikaa on runsaasti. Keskustelemme etsinnästä, ilmassa väreilee kiihkeä odotus hyllyn löytämisestä.

Lähestymme etsintäaluetta. Jyrki laittaa hylkypoijun valmiiksi hytin oven viereen. Olli istuu kaikuluotaimen vieressä. Päättämme tarkistaa ensin pohjoisemman paikan ja sitten eteläisemmän. Sen jälkeen aloitamme järjestelmällisen etsinnän. Ajan kohti ensimmäistä paikkaa. Olli tuijottaa kaikua ja juttelee: -Olis' se ihmeellistä jos se löytyis näin helposti, ilman mitään etsintää. Ei semmoista ikinä tapahdu...Mut ei sitä ikinä tiedä. Me naureskelemme asialle. Hetken kuluttua kaiku piirtää korkean piikin ja alkaa hälyttää. Tuijotamme sitä epäuskoisina.

- Poiju! Heitä poiju! Kiljumme Ollin kanssa. Jyrki reagoi nopeasti ja heittää hylkypoijun samassa silmänräpäyksessä. Vedän kaasun pois ja vapaalle. Octopus liukuu tyhjäkäynnillä piikin aiheuttaneen kohteen yli. Hetken aikaa on aivan hiljaista.

- Jumalauta, me taidettiin löytää se! Hönkäisen kaikkien tuntemukset sanoiksi. Tuijotamme kaiun piikkiä yhdessä ja ihmettelemme uskomatonta tuuriamme. Piikki on muodoltaan juuri sen muotoinen, jonka iso laiva aiheuttaa. Käänän aluksen ympäri ja ajan poijun vierestä itä-länsisuunnassa tyhjäkäynnillä. Hylky tulee näkyviin ja luotaimen kynä piirtää sitä pitkän aikaa. Nähtävästi ajamme sen yli pituussuunnassa. Keskilaiva kohoaa selvästi muuta hylkyä korkeammalle. Poiju näyttää olevan keskellä hylkyä.

Päättämme naarata juuri keskilaivalle. Ajan hyllyn päälle ja pysäytän aluksen paikalleen. Naara pudotetaan veteen ja se katoaa kuplien saattamana syvyyksiin. Ajan tyhjäkäynnillä eteen hetken matkaa ja naara tarttuu johonkin kiinni, sitten se irtaoo ja tarttuu uudestaan kiinni. Tällä kertaa tukevasti. Pysäytän koneen ja kiinnityimme naara-ankkurin varaan. Sen keltainen köysi näkyy hyvin muutaman metrin verran ja katoaa sitten näkyvistä.

Näkyvyys pintavedessä on ainakin hyvä. Mitenkä sitten kohteessa? Muistan ensimmäisen sukelluksen erääseen pahoin hajonneeseen matkustajalaivaan, joka makaa yli kolmessakymmenessä metrissä. Näkyvyys oli alle puolimetriä ja sukellus repaleisten levyjen ja puutavaran joukossa oli lievästi sanoen sekavan oloinen.

Aurinko paistaa nyt täydellä terällä ja meri on aivan tyyni. Päättämme yrittää katsoa VA-videolla, että missä kohtaa hylkyä naara on kiinni ja minkälainen näkyvyys hyllyllä on. Pienten vaikeuksien jälkeen saamme videosysteemin kuntoon ja laskemme kameran naaraköyteen tehtyä lenkkiä pitkin alas. Olli hoitaa kaapelia ja laskee kameraa alemmas ja alemmas. Jyrki ja minä tuijotamme hytissä herkeämättä pintamonitoria ja ruudussa näkyvää naaraköytä. Yht'äkkiä kuvaruudussa näkyy joku lieriö, jossa on kiinnittyneenä runsaasti simpukoita. - Pysäytä! Kiljumme yhtäaikaan. Esine liukuu pois näkyvistä. Olli nostaa kameraa hieman ylöspäin ja esine tulee uudestaan näkyviin. Tutkimme sitä hetken ja päättelemme sen olevan joku iso putki joka sojottaa pystyssä, ehkä katkennut masto. Kamera ei suostu laskeutumaan siitä alemmaksi. Järkeilemme että köysi on muodostanut mutkan putken ympäri. Pääasia, että saamme nähdä edes osan hyllystä ja näkyvyyskin vaikuttaa hyvältä. Jätämme kameran alas, jotta voimme sitten hyllyssä kuvata lisää. Sovimme että menen Jyrkin kanssa tutkimaan hylkyä.

ENSIMMÄINEN SUKELLUS

Laitamme itsemme sukelluskuntoon ja teemme sukellussuunnitelman: 33 metriä, 20 minuuttia alttiina ja 10 minuutin deko kolmessa metrissä. Kaiun mukaan laivan kansi on vähän yli 30 metrissä ja keskilaiva 27 metrissä.

Hyppäämme veteen ja uimme naaraköydelle. Näkyvyys vaikuttaa hyvältä, yli 5 metriä. Laskeudumme alas. Perhosia vatsassa. Alhaalla hämöttää kameran valokiila ja hetken kuluttua näkyviin tulee se videomonitorissa näkynyt putki. Köysi kiertää putken niin kuin arvelimme ja katoaa jonnekin alas. Putki, joka on verhottu pienillä sinisimpukoilla, on jokin maston pätkä, siinä on tikkaat kiinni. Irrotamme narulenkin naaraköydestä ja köyden maston ympäriltä. Katson syvyysmittaria, olemme 24 metrin syvyydessä. Jatkamme laskeutumista alaspäin kameran kanssa. Vihreä hämäryys muuttuu pian tummemmaksi. Räpylät osuvat jollekkin ritilätasolle. Kaikki OK. Hyvä näkyvyys. Joku vääntynyt kaide sojottaa vieressä. Hieno olo. Mahtavaa. Me olemme Bolheimilla.

Istun polvillani kannella ja tasaan hengitystäni. Katselen ympärilleni ja annan silmien tottua vallitsevaan valoon. Kuvaan kameralla ympäristöä. Laitan hieman ilmaa pukuun. Lamppua ei tarvita. Katseeni osuu Jyrkiin, näytämme OK-merkit. Uin kameran kanssa edestakaisin pitkin kantta. Olemme jonkun kansirakennuksen katolla. Katson alas ja näen kannella vihreässä hämyssä olevan ison höyryvinssin. Annan Jyrkille merkin ja laskeudumme alas kannelle. Tarkistan mittarit. Syvyys 30 metriä ja ilmaakin on riittävästi. Kuvaan hetkisen vinssiä ja sen ympäristöä. Liikkuminen on hankalaa, kun kameran ja kaapelin tarkkailu vievät osan huomiosta. Päätän luopua kuvaamisesta ja nostan kameran kansirakennuksen katolle. Ehtiihän sitä myöhemminkin kuvata.

Kansirakennuksen seinässä on kaksi oviaukkoa, ovet ovat hävinneet. Kurkistan oviaukosta ja näen vessapytyn. Nousemme uudestaan katolle, suoraan ison pyöreän reiän viereen. Siinä on ilmiselvästi aikoinaan ollut savupiippu. Uimme katon reunaa pitkin eteenpäin ja huomaamme pelastusveneen taavetit, jotka ovat kääntyneet hyllyn laidan ulkopuolelle. Paikka on nyt varmistunut keskilaivaksi. Käännyimme takaisin, laskeudumme takaisin kannelle ja jatkamme eteenpäin. Höyryvinssin etupuolella on lastiruuman reuna jota pitkin uimme edelleen. Tumma korkea rakennelma hämöttää edessä. Toinen kansirakennus. Nousemme sen päälle. - Komentosiltarakennus. Hylkypoiju on keskellä brykän kattoa. Jyrki näyttää sormellaan kelloa, aika alkaa olla täysi. Käännyimme takaisin ja

liu'umme ruuman mustan aukon yli höyryvinssille ja edelleen keskilaivan hytin katolle kameran vierelle.

Otan kameran käteeni ja käännän linssin itseäni kohden. Näytän kameralle merkin; peukalo ylös. Hetken päästä kaapeli kiristyy ja kameraa vedetään ylös. Me nousemme seuraten sitä. Katson alas ja hylky katoaa hitaasti sulautuen vihreään hämyyn. Lähempänä pintaa löydämme jälleen naaraköyden, jonka vieressä roikkuen teemme dekot loppuun.

Nousemme pintaan ja uimme tikkaille. Olli odottaa aluksen partaalla malttamattomana uutisia sukelluksesta. Hän on hieman katkera siitä että suurimman osan ajasta kamera kuvasi vain paikallaan olevaa kantta. Kannella annamme yhteen ääneen sekavan kertomuksen ensimmäisestä seikkailusta riisuen samalla varusteitamme. Aurinko paistaa entistä kirkkaammin. Siirrymme hyttiin kahvimukien ääreen kertaamaan näkemäämme ja hahmottelemme paperille karkean luonnoksen sukeltamastamme hylynosasta. Mielen täyttää suuri hyvänolon tunne. Edessä on oleva vielä monta hienoa tutkimusmatkaa hyllyn uumeniin.

Kuvat:

- Miehistön WC-tilat
- Ruorikulman osoitin komentosillalla
- Kuva keulapiikistä; rullat, joiden kautta kiinnitysköydet kulkivat.
- Keskilaivalla sijaitsevan konemestareiden hytin sekasortoa.